

9.5.2025

lausuntopalvelu.fi

Viite: OPH-3413-2025

Lähiesihenkilötyön ammattitutkinnon perusteiden luonnos

Tausta

Lähiesihenkilötyön ammattitutkinnon perusteet on uudistettu ja niiden on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026.

Tavoitteet

Työn tavoite oli uudistaa tutkinnon perusteet vastaamaan työelämän muuttuneita osaamistarpeita. Samalla perusteissa otettiin käyttöön kaikkien ammatti- ja erikoisammattitutkintojen ammattitaitovaatimusten ja arviointikriteerien uusi kuvaustapa sekä lisättiin joustavuutta ja valinnaisuutta, mikä edellytti tutkinnon muodostumisen ja tutkinnon osien laajuuksien uudelleen määrittelyä. Tutkinnon perusteisiin lisättiin myös kaikille yhteiset uudet digivihreän siirtymän edellyttämän osaamisen valinnaiset tutkinnon osat sekä mahdollisuus sisällyttää paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuvia tutkinnon osia ja korkeakouluopintoja tutkintoon. Tutkinnon muodostumisessa otettiin huomioon myös se, että perehdyttämisen ja työhön opastamisen tutkinnon osia on jatkossa joustavampaa sisällyttää myös muihin ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin.

Tutkinnon perusteiden työelämälähtöisyys

Lähiesihenkilöt varmistavat henkilöstön saatavuuden, pysyvyyden ja työhyvinvoinnin. He vastaavat työn laadusta, henkilöstön jatkuvasta ammatillisesta kehittämisestä, työturvallisuudesta ja näyttöön perustuvan työn kehittämisestä sekä tutkimuksesta ja opetuksesta. Hyvällä johtamisella vaikutetaan niin henkilöstön sitoutumiseen, motivaatioon, pysyvyyteen kuin asiakastyytyväisyyteen.

On kannatettavaa, että tutkinnon osat Lähiesihenkilönä toimiminen (45 osaamispistettä) ja vaihtoehtoiset tutkinnon osat Perehdytyksestä vastaaminen (15 osaamispistettä) /Työhön opastajana toimiminen (15 osaamispistettä) suoritetaan pakollisena. Esihenkilötyön vastuut ja velvollisuudet on tärkeä nostaa esihenkilötyön koulutuksessa esille.

Työn opastamisen suunnittelu ammattitaitovaatimuksessa on hyvin huomioitu työturvallisuus. Pidämme erityisen tärkeänä huomioida työhyvinvointi ja työturvallisuus lähiesihenkilöiden koulutuksessa ja osaamisessa.

Tutkinnon osana työhyvinvointi ja työturvallisuus tulisi olla pakollisena ja siihen olisi hyvä sisällyttää hyvinvoivan työyhteisön kehittäminen. Sote- ja kasvatusalalla työskentely on kuormittavaa, myös eettinen kuormitus on kova, joten työyhteisöosaaminen on todella tärkeä taito lähiesihenkilöllä.

Tutkinnon muodostuminen

Vaihtoehtoiset pakolliset tutkinnon osat Perehdytyksestä vastaaminen (15 osaamispistettä) /Työhön opastajana toimiminen (15 osaamispistettä) tuottavat varsin paljon samankaltaista osaamista. Mielestämme voisi pohtia, onko erilliset tutkinnon osat tarpeen vai voisiko ne yhdistää yhdeksi tutkinnon osaksi. Työturvallisuuden huomioiminen on kattavasti kuvattu Työhön opastajana toimiminen tutkinnon osassa ja mielestämme olisi vähintään yhtä tärkeä huomioida se myös perehdytyksestä vastaaminen tutkinnon osassa.

9.5.2025

Tutkinnon osista Perehdytyksestä vastaaminen (15 osp) ja Työhön opastajana toimiminen (15 osp) ovat molemmat tärkeitä ja sen puolesta yhdistäminen voisi olla hyvä asia ja tulisi olla pakollinen tutkinnon osa. Työelämässä perehdytyksessä on aina kehitettävää ja sen takia perehdytyksestä vastaaminen tärkeä osa tutkintoa.

Tutkinnon osien sisältö

Kokonaisuutena ammattitutkinnon perusteet tuottavat ajantasaista lähihenkilötyön osaamista. Toisaalta ammattitaitovaatimukset edellyttävät mielestämme osittain jopa erikoisammattitutkinnon tasoista osaamista. Tulevaisuuden osaamistarpeet on huomioitu tutkinnon perusteissa erityisesti valinnaisissa tutkinnon osissa. On kuitenkin todennäköistä, että sosiaali- terveys ja kasvatusalalla esimerkiksi digivihreän siirtymän edellyttämän osaamisen valinnaisten tutkinnon osien suosio jäänee vähäiseksi.

Vaikka perehdyttäminen on lakisääteistä, ei perehdytys sosiaali- ja terveysalalla ole itsestäänselvyys ja perehdytys voi olla puutteellista. Siksi on tärkeä, että lähiesihenkilö ymmärtää vastuunsa. Jos lähiesihenkilöt eivät kannu vastuuta siitä, että perehdytys on yksikössä järjestetty, toteutuu se satunnaisen työhön opastamisena.

Ammattitutkinnon perusteet on laadittu siten, että osaaminen voidaan luontevasti hankkia, osoittaa ja arvioida sosiaali-, terveys-, ja kasvatusalalla lähiesihenkilötehtävissä. Termistö on selkeää ja ymmärrettävää.

Muut huomiot

Ammattitutkinnon perusteissa ammattitaitovaatimukset ”tuntee toimialaan liittyvän lainsäädännön ja oman vastuunsa” sekä ”valvoo toimialaan liittyvän lainsäädännön noudattamista huomioiden erityisesti työlainsäädännön, turvallisuuden sekä alan sopimukset ja viranomais määräykset” ovat erittäin tärkeitä osaamisvaatimuksia sosiaali-, terveys-, ja kasvatusalalla lähiesihenkilötehtävissä. Ko. osaamiseen pitää kiinnittää erityistä huomiota koulutuksessa ja osaamisen hankkimisessa sekä osoittamisessa. Tehyn kyselyissä vastaajat ovat tuoneet esille huolen lähihenkilöiden osaamisvajeen ja toisaalta kohtuuttomat vaatimukset selviytyä lähiesihenkilötyöstä. Esihenkilöt ovat keskeisiä henkilöitä esimerkiksi omavalvonnan asianmukaisesta toteutumisesta ja puuttumisesta poikkeamiin. Yleisellä tasolla pitäisi huomioida lähiesihenkilökoulutus paremmin kaikilla aloilla, painotus työhyvinvointi, työturvallisuus, työyhteisöosaaminen ja hyvinvoivan työyhteisön kehittäminen.

Lausunto on valmisteltu yhdessä Suomen Bioanalyytikot ry:n, Kuntoutusohjaajat ry:n, Suomen Sairaanhoidajat ry:n, ja Suun terveydenhoidon ammattilaiset ry:n kanssa.

Helsingissä 9.5.2025

Millariikka Rytönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Lisätietoja: Kirsi Coco koulutuspoliittinen asiantuntija, kirsi.coco@tehy.fi
